

GIACOMO CASANOVA sündis 2. aprillil 1725. aastal Veneetsias. Ta isa oli näite-trupi omanik, ema näitleja. Casanoval õnnestus õppida mitmeid kunste ja teadusi, nende hulgas muusikat, õigus- ja usuteadust. 16-aastaselt pidas ta oma esimese ju-malateenistuse. Seda kuulates muigasid mehed noore vaimuliku tõsiduse üle, nai-sed aga imetlesid tema ilu...

On teada, et Casanova kirjutas luuletusi ja esseesid, harrastas geomeetriat, ast-ronoomiat, mingil määral keemiat, eriti aga alkeemiat, astroloogiat ja maagiat — mitte sellepärast, et oleks kõigesse sellesse uskunud, kuid nii oli moes...

Pärit madalast seisusest, pürgis Casanova tollal veel valitseva ja tooniandva aadli maailma. Ta auahnus viis selleni, et ta omistas enesele Chevalier de Seingalti nime...

Casanova otsis arukaid naisi, kellega sai vestelda. Inglismaal nägi ta piltilusat Kitty Fischerit, keda ihaldasid vürstid ja kuningad. Kitty armus meeletult Casano-vasse, too aga tõrjus ta murelikult eemale: Kitty rääkis üksnes inglise keelt, Casa-nova ei osanud seda aga nii hästi, et temaga vestelda. Tummus oleks hukutanud nende armastuse ja teinud sellest ainult füüsilise suhte. Sadadest naistest, kelle kal-lim ta oli, meenutasid peaaegu kõik teda helluse ja armastusega ka siis, kui kõik oli juba ammu möödas. Ta ostis — teinekord viimase raha eest — kinke ja lilli oma sü-damedaamidele, oli sõnulseletamatult hell, ei kiidelnud kunagi oma võitudega naiste üle. Kord pöördus keegi kaunis daam suures hädas Casanova poole, paludes majan-duslikku toetust ja pakkudes vastutasuks armastust. «Ma ei ole kerjus», teatanud Ca-sanova, andnud raha, kummardanud ja läinud oma teed...

Seikleja Casanova reisis kogu oma eluaja. Ta teenis ülalpidamist loengutega, hasartmängijana, aadlike ihukaitsjana, salaviinamüüjana, väärt-paberite võltsijana, rahalaenajana. Ta esines ka arhitektina, mitmete valitsuste majandusnõunikuna, kon-sulina, suursaadikuna, diplomaatilise kullerina, sõjaasjanduse tundjana, teatridirek-torina, viiulimängu õpetajana, metsnikuna, tolliametnikuna. Sadu kordi sattus ta pe-tiste küüsi, sest tollal oli kogu Euroopa täis seiklejaid ja röövleid, kellest enamus olid hullemad kui Casanova. Mitmeid kordi vireles ta vanglates, kust põgenes. Teine-kord pidasid sandarmid ta piiril kinni või vihastas tema kahevõitlus mõnd diplomaati või valitsejat niivõrd, et ta pidi maalt põgenema, rietatuna mungaks, naiseks või talupojaks. Ta oli suurepärase sportlane, talus pikaajalist nälgimist ja suuri kehalisi koormusi. Ta ujus kui kala, ratsutas kui tsirkuseartist, oli meisterlik vehkleja ja laskur, oskas kõige peenemaid trikke, võis purustada lukke ja rääkida auku pähe kellele tahes, mängides oma osa kuningast kuni kreeklasest orjatarini. Nüüdisaegne James Bondi tüüpi supermees oleks Casanova kõrval kahvatu vari, sest kõigi oma oskuste juures oli too XVIII sajandi kangelane ka vaimu- ja seltskonnainimene ning peen võrgutaja, kelle taolist ajalugu ei tea.

Casanova alustas niisiis oma seiklejaelu Veneetsias, kus sattus aitama tänaval halvatuses saanud vana aadlikku, muretsedes arsti. Ta võttis rõõmuga vastu tervene- nud vanakese pakkumise tulla selle majja elama. Vana aadlik harrastas seda, mida tänapäeval nimetatakse spiritismiks ja Casanova valetas talle külmalt, et omavat sel- geltnägija võimeid. Sellega kindlustas ta enesele ülalpidamise ja kaitse pikemaks ajaks.

Aastal 1750 reisis Casanova Prantsusmaale, liitus vabamüürlastega, andis välja luuletõlgete kogumiku, kohtus Louis XV favoriidi markiis de Pompadouriga.

Kolme aasta pärast oli ta taas Veneetsias, kus hankis elatust kaardimänguga. Röövinud kloostrist ühe nunna, sattus ta inkvisitsiooni viha alla ja leidis end mõne aja möödudes kurikuulsate tinakambrite vangina, süüdistatuna jumalapilkamises. Nendest tinaplaatidest katusega vangikongidest, mis päikesepaistel praepannina kuu- menesid ja öösel olid jääkülmad, ei olnud veel kellelgi õnnestunud põgeneda. Casa- nova suutis seda — esimesena ja viimasena...

Reisinud taas Pariisi, kohtas Casanova seal vanaproua d'Urfé'd, kes uskus hingede rändamise ja musta maagiasse ning kellele ta esitles end õppinud maagina. Usku- des ja usaldades piiritult Casanovat, avaldas vana daam soovi uuest sündida — sedapuhku mehena. Nad ehitasid altarid, valmistasid täiskuu valgel mitmesuguseid drooge ja vestlesid hauataguste hingedega... Ehkki vanaproua d'Urfé jäi selleks, kes ta oli, ei muutunud ta suhtumine Casanovasse põrmugi. Tervelt seitse aastat maksis ta kinni kõik Casanova väljaminekud, enne kui saatis «maagi» erru ühe kadede ju- malamehe kaebuse põhjal. Too tegi proua d'Urfé' lühikese ajaga rahast lagedaks ja vana naine suri viletsuses.

Casanova reisid jätkusid Hollandisse, Austriasse ja Saksamaale, kus ta kohtas Friedrich Suurt: tinakambrist põgenemine tegi temast kangelase, keda valitsejad meelsasti kutsusid oma õukonda. (Tõenäoliselt oli ta mitme riigi salakuulaja).

Šveitsis tutvus ta maapaos oleva Voltaire'iga, oli Venemaal paar korda Katariina Suure külaliseks, kellega vestles filosoofiast, majandusest ja poliitikast. Poolas sat- tus ta kuninga ebasoosingusse, olles kahevõitluses tapnud kellegi aristokraadi. Bar- celonas pandi ta jälle vangi, kuna oli sõlminud suhted ühe kõrge riigiametniku armu- kesega. Inglismaal kohtus Casanova esmakordselt naisega, kes teda ninapidi vedas: väike odav prostituut omastas ta raha ja kadus...

1770-ndate aastate lõpupoole hakkas Casanova elatuse hankimine raskeks muu- tuma. Talle pakuti ohvitseri kohta vene laevastikus — sellest ta keeldus. Mõned aast- tad töötas Casanova oma endiste vaenlaste, Veneetsia inkvisiitorite, salakuulajana, aga lasti muidugi lahti pärast seda kui oli kirjutanud nende kohta tapva satiiri. Kuid ta oskas ka kätte maksta. Casanova peitis Veneetsia saadiku diplomaadiposti hulka inkvisiitoritele määratud anonüümse kirja, kus ennustati mõne aja möödudes suurt

maavärisemist. Kiri põhjustas säärase segaduse, et suurem osa Veneetsia ülikuid lahkus linnast...

1785. aastal asus Casanova elama krahv Waldsteini juurde Duxi lossi, kus tema ülesandeks oli lõbustada majahärra külalisi. Kuid põhiliselt istus ta oma kambris, meenutades möödunud ja kirjutades memuaare. Aeg oli teinud oma töö — ta oli vana, inetu ja haige. Elu oli seisma jäänud — puudusid ooperietendused, maskiballid ja aiapeod. Itaalias käis sõda, räägiti aina Bonaparte'ist... Memuaarid said valmis, nii mõnelgi öhtul luges ta neid ette krahvi külalistele, kes kuulasid kui lumuses. Kuid noored daamid vaatasid Casanovale otsa ja naeratasid kahtlevalt.

Casanova suri Duxis 4. juunil 1798. aastal.

GERD NATSCHINSKI (1928) oli Hanns Eisleri õpilane. Loonud muusika enam kui 65 filmile, olnud tegev ajaviite- ja tantsumuusika, laste- ning massilaulude loojana. Tema lavateostest on tähtsamad «Madagaskari kuninganna sõdur», «Servus, Peter», «Minu sõber Bunbury», (esietendus «Estonia» teatris 1970. a.) «Tertsett», G. Natschinski on Saksa DV Heliloojate Liidu juhatuse liige. 1961. ja 1974. aastail omistati talle rahvuspreemia.

HELMUT BEZ (1930) alustas näitlejana, jätkas kuuldemängude, telelavastuste, jutustuste ja libretode autorina (viimases valdkonnas töötanud pikemat aega koos Jürgen Degenhardtiga). Tema libretosid on viisistanud põhiliselt Gerd Natschinski. «Casanova» (1976) tekst põhineb Giacomo Casanova memuaaridel.

JÜRGEN DEGENHARDT (1930) on olnud näitleja, televisiooni- ja filmirežissöör. Lisaks arvukatele laulutekstidele koostanud 30 raadiosaadet opereti ja muusikali aja-loost.

Lavastusala juhataja —

JAAN MIKKEL

Dekoratsioonide teostust juhendanud —

ELSA MÄNDSALU

Kostüümide teostust juhendanud —

LIIS MÄNNIK

Dekoratsioonid maalinud —

Eesti NSV teeneline kunstitegelane

UNO KÄRBIS

Butafor —

MIHHAIL SÕUTŠUGOV

Rekvisiitor —

KARIN LINDMAA

Grimm ja parukad —

ILLI-ANN KALE

Valgustus —

EVALD RADIK

Pealavameister —

HEINO LILLIPUU

Hind 20 kop.

